

ולא בששים.

אמר ליה אביי: וכי כל איסורין שבתורה ביטולן ברוב הוא במאה?!

והתנן: למה [כמו: במה] אמרו: כל המחמין בתרומה [והיינו, שכל המחמין עיסת חולין בשאור של תרומה, וכן המתבל קדרה חולין כתבליני תרומה, וכן המדמע, שמבשל חולין ותרומה ביחד — הלכו בהם להחמיר?

כשהיתה התערובת מין ומינו!

וכן הלכו לפעמים להקל ולפעמים להחמיר — בתערובת של מין ושאינו מינו.

וקתני סיפא:

להקל ולהחמיר כדארן, וכן מין ושאינו מינו — כיצד?

גריסין של תרומה שנתבשלו עם העדשים של חולין — אם יש בהם, בגריסי התרומה, בנותן טעם בעדשים, הרי בין יש בהם, בעדשים, להעלות את גריסי התרומה במאה ואחד, בין אין בהן להעלות במאה ואחד — אסור!

הרי ששנינו להחמיר!

ואם אין בהן בנותן טעם, הרי בין שיש בהן להעלות במאה ואחד, בין אין בהן להעלות במאה ואחד — מותר!

הרי ששנינו להקל!

דכי בעינן שיעור לבטל, היינו בנתינת טעם, אבל כשאין נתינת טעם לא בעינן למאה היתר כדי לבטל.

[והא דבתרומה בעינן אחד למאה כדי לבטלה, היינו כשהתרומה בעין מעורבת בהיתר, אבל לא כאשר טעם התרומה בלבד נמצא בתערובת].

ועתה מוכיח אביי: מה שאמר התנא במשנתנו, דהיכא דלא יהיב טעמא הרי אפילו "אין בהן להעלות במאה ואחד" הרי הוא בטל. אלא, במאי הוא שיעור ביטולו? לאו — בששים!

ודחינן: לא בששים הוא מתבטל, אלא צט-ב במאה!

ותמהינן: והא מדרישא דאיירי במין במינו, ושאתה מחמיר בה בכל ענין, אתה אומר שמתבטל במאה, ואפילו כשאין בגריסין בנותן טעם, סיפא, דאיירי במין בשאינו מינו, הרי צריך להיות ביטולו בששים! שהרי זהו החילוק בין מין במינו למין בשאינו במינו כשאין בנותן טעם — אם הביטול הוא בששים או במאה?!

דקתני רישא: להחמיר מין ומינו — כיצד? שאור של חטין שנפל לעיפת חיטין, דהוי מין במינו, ויש בו כדי לחמין, דדמי לנותן

משום שפוקע הטעם מכך שאם מערבים ששים ואחד טעמים שונים מתקבל טעם המורכב מכל ששים ואחד הטעמים, ומוכח שהטעם אינו נמוג לגמרי ביותר מששים, אלא שנשאר חלק מהטעם, ולכן צריך להגיע לדין ביטול ברוב.

איסור אלא שחידשה התורה שגם טעם אסור, ולכן יש לומר שלא אסרה תורה אלא טעם הנרגש ולא טעם כל דהו.

ובחידושי רבינו חיים הלוי [תרומות יג] הוכיח שדין ששים הוא מדין ביטול ברוב ולא

ציר טהור. [וסאתיים הן מאתיים רביעיות].

והוינן בה: והאמר רבי יהודה — מין במינו לא בטיל!?

ומשנינן: שאני ציר של דג טמא דזיע בעלמא הוא!

שנינו במשנה: כיצד משערינן.

אמר רב הונא: כבשר בראשי לפתות! שראשי הלפתות מתוקים מזנבותיהם, ונמצא שכדי לתת טעם בראשי לפתות צריך שיעור יותר גדול מהשיעור של טעם בזנבות הלפתות.

ואמרינן: מתניתין דקתני דגיד הנשה שנתן טעם אוסר, דלא כהאי תנא!

דתניא: רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אין בגידין בנותן טעם!

ההוא דאתא לקמיה דרבי חנינא לשאלו דבר הלכה בגיד שהתבשל. הוה יתיב רבי יהודה בר זבינא אבבא, [על פתח השער של רבי חנינא].

כי נפק אותו שבא לשאול את רבי חנינא, אמר ליה רבי יהודה — מאי אמר לך רבי חנינא?

אמר ליה: שריא ניהליה!

אמר ליה: הדר, חזור לרבי חנינא, עייליה לקמיה, ותשאל אותו פעם נוספת מהי ההלכה בגיד הנשה שנתן טעם בקדרה.

אמר רבי חנינא, כשחזר אותו אדם ושאלו פעם נוספת: מאן האי דקא מצער לי?! [כשכוונתו לרבי יהודה]. זיל, אימא ליה

טעם, הרי בין יש בו בהיתר כדי להעלות במאה ואחד, ובין אין בו כדי להעלות במאה ואחד — אסור!

וכן אם אין בו בהיתר כדי להעלות במאה ואחד, הרי בין שיש בו כדי לחמץ בין אין בו כדי לחמץ — אסור!

והיינו, להחמיר במין במינו, שכאשר אין בו מאה ואחד הרי הוא אינו מתבטל גם כשאינו בו כדי לחמץ. ובהכרח דבמין בשאינו מינו, שאנו מקילים בו, אם אין בו כדי לחמץ לא בעינן מאה ואחד.

וכי איכא לאוקמי רישא וסיפא במאה? אלא, בהכרח, רישא איירי במאה, וסיפא איירי בששים, ומוכח שבשאר איסורין, בטל בששים. [עיי'ן היטב ברש"י ובתוס'!]

ודחינן: לא תידוק מיניה. אלא רישא איירי שהביטול הוא במאה וחד, וסיפא במאה! [והיינו, מלבד האיסור].

ותמהינן: אי רישא במאה ואחד דהיתר, כיצד אמרינן שאם יש בו כדי לחמץ הרי הוא אוסר אפילו במאה ואחד — וכי יש בו כדי לחמץ במאה וחד?! וכי יתכן שהחמוץ ישפיע עד כדי כך?!

אישתיק רב דימי.

אמר ליה: דלמא שאני שאור, דחימוצו קשה!

אמר ליה: אדכרתן מילתא דאמר רבי יוסי ברבי חנינא: לא כל השיעורין שווין! שהרי ציר של דג טמא שיעורו — קרוב למאתיים!

דתנן: דג טמא, צירו אסור! ורביעית של הציר אוסרת כשנתערבה בסאתיים היתר של

לדעת רבי יוחנן, רק דבר שהוא כה חשוב, עד שהכל מוכרים אותו במנין, ואין כלל אנשים שמוכרים אותו באומד, רק הוא נקרא "דבר חשוב" שאינו מתבטל ברוב, אבל אם יש אנשים שאין מחשיבים אותו כל כך ומוכנים למכור אותו באומד בלי למנות כל יחידה בפני עצמה, אין הוא נקרא "דבר חשוב", אלא הרי הוא מתבטל ברוב.

וכך אמר רבי מאיר אליבא דרבי יוחנן: "את שדרכו למנות", דהיינו, שכך היא דרכו אצל כל האנשים, להמכר אך רק במנין, הוא הנקרא "דבר חשוב".

ואילו ריש לקיש סובר שדי בכך שיש אנשים המוכרים אותו במנין כדי להחשיבו, על אף שיש אנשים אחרים שמוכרים אותו באומד.

וכך אמר רבי מאיר אליבא דריש לקיש: "כל שדרכו לימנות", והיינו, כל דבר שיש שמונים אותו הרי הוא חשוב, על אף שאין כל האנשים מונים אותו.

מחלוקתם של חכמים ורבי מאיר נשנתה במסכת ערלה ביחס לחבילות תלתן, שהיו אסורות בהנאה משום כלאי הכרם, והתערבו בחבילות היתר.

אליבא דחכמים מתבטלים חתיכות התלתן האסורות ברוב של אחד למאתים [כדין כלאי הכרם שזהו השיעור לביטולן ברוב], משום שאין חבילות התלתן בכלל ששת הדברים החשובים מאד, ואילו רבי מאיר אומד שאינן מתבטלות ברוב כיון שדרך בני אדם למנותן.

והשתא הוינן בדברי המשנה שחתיכת נבלה אינה מתבטלת ברוב.

למאן דיתיב אכבא: אין בגידין בנותן טעם!

כי אתו לקמיה דרבי אמי לשאלו בדין נותן טעם בגיד, הוה משרר להו היה משלחם לקמיה דרבי יצחק בן חלוב, דמורי בה להיתירא, משום דרבי יהושע בן לוי,

וליה, לרבי אמי עצמו, לא סבירא ליה לאכשרינהו, אלא כיון דמשמיה דרבי יהושע בן לוי שרי ליה לא מחי רבי אמי בהדייהו!

והלכתא — אין בגידין בנותן טעם.

שנינו במשנה: גיד הנשה שנתבשל.

והוינן בה: וליבטול ברובא כשאינו מכיר את הגיד בתוך התערובת?

ק-א ומשנינן: "בריה" שאני!

שנינו במשנה: וכן חתיכה של נבלה שנתבשלה עם החתיכות. בזמן שמכירן — בנותן טעם ואם לאו, כולן אסורות!

מדאורייתא, כל דבר איסור שהתערב ברוב היתר מתבטל ברוב, אלא שהחמירו חכמים לאיסור "דבר חשוב" שהתערב ברוב, שלא יתבטל.

ונחלקו, במשנה במסכת ערלה, חכמים ורבי מאיר מהו "דבר חשוב" שאינו מתבטל ברוב. לחכמים יש ששה דברים חשובים ביותר שאינן מתבטלין, ואילו אליבא דרבי מאיר דבר שנוהגים למנות כל יחידה ממנו בתור יחידה נפרדת, הרי הוא דבר חשוב.

ונחלקו רבי יוחנן וריש לקיש בביאור דברי רבי מאיר.